

vaného naplňuje tedy skutkovou podstatu přestupku proti bezpečnosti života podle § 335 tr. zák. Uznal-li nalézací soud přes to obžalovaného vinným přestupkem § 431 tr. zák., uvažoval o souzeném skutku podle zákona, který se při správném jeho výkladě k němu nevztahuje. Proto bylo vyhověti důvodné zmateční stížnosti veřejného obžalobce z důvodu § 281 čís. 10 tr. ř., zrušiti rozsudek první stolice, a uznati obžalovaného vinným přestupkem § 335 tr. zák., jehož skutková podstata jest opodstatněna skutečnostmi v rozsudku zjištěnými jak po stránce objektivní, tak i po stránce subjektivní.

Čís. 2931.

Ochrana republiky (zákon ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n.).

»Podněcováním« (§ 15 čís. 3 zákona) jest protizákonné působení na vůli a jednání neurčitého počtu lidí v některém ze směrů tam výslovně naznačených, kteréžto působení může se díti různým způsobem, přímo nebo nepřímou; nespadá sem každá řeč o revoluci, nebo o možnosti revoluce, nýbrž jen taková, v níž se zračí snaha, by byl v jiných vyvolán duševní stav nepřátelský právním statkům zákonem chráněným a v důsledku toho rozhodnutí, porušiti tyto statky.

Forma podněcování může býti různá; i předvádění historického materiálu může se přičítati zákonu, jde-li při tom o to, by vzbuzována byla v druhých touha a přání k následování naznačených podnětů a by tím byli podněcováni k protizákonnému jednání; okolnost, že jde o reprodukci článku napsaného před vznikem Československé republiky, nevyklučuje, že reprodukcující chtěl jeho obsahem podněcovati ve smyslu nezákonném.

Způsobitým prostředkem podněcování k násilné změně ústavy Československé republiky může býti i rozbor theorie Marxovy.

Trestnost zanedbání povinné péče podle článku III. zákona ze dne 15. října 1868, čís. 142 ř. zák. (§ 42 odst. třetí zák. na ochr. rep.) předpokládá jen, by obsah článku stělesňoval objektivně a nikoliv též, zejména u obviněného redaktora, i subjektivně skutkovou podstatu zločinu nebo přečinu. Pro subjektivní skutkovou podstatu tu stačí zjištění, že vinou zodpovědného redaktora uveřejněn byl v časopisu článek, v němž se k pokusu násilím změnití ústavu republiky pokud jde o demokraticko-republikánskou formu státu podněcuje, vybízí.

Jedině nalézací soud je podle zákona (§§ 258, 288 čís. 3 tr. ř.) oprávněn, zjistiti a určití podle výsledků dokazování smysl, význam a směr myšlenkového projevu.

(Rozh. ze dne 15. října 1927, Zm I 381/27.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku zemského trestního soudu

v Praze ze dne 31. března 1927, jímž byl stěžovatel uznán vinným přečinem podle čl. III. zákona ze dne 15. října 1868, čís. 142 ř. zák. a § 42 odst. třetí zák. na ochranu republiky čís. 50/23 sb. z. a n.

D ů v o d y:

S hlediska důvodu zmatečnosti čís. 9 a) § 281 tr. ř. popírá zmateční stížnost, že závadné statě tvoří skutkovou podstatu zločinu podle § 15 čís. 3 zák. na ochr. rep. Pokud jde o stať uvedenou ve výroku rozsudku pod bodem a) uplatňuje stížnost, že z celého článku i ze závadných vět je patrné, že nejde o podněcování. Pisatel článku uvádí prý nejdříve určité skutečnosti ze života podbrdského dělnictva a na základě logických dedukcí dospívá ku přesvědčení pokud se týče k závěru o tom, že následkem hospodářských poměrů nastala mezi podbrdským dělnictvem taková situace, že dělnictvo bylo zrevolucionováno a že následkem tohoto duševního stavu bude v případě revoluce kráčet jako první v revolučním boji. Toto konstatování nelze prý nazvat podněcováním ve smyslu § 15 čís. 3 zák. na ochr. rep., poněvadž by jinak každá řeč o revoluci neb o možnosti revoluce musila býti pokládána za podněcování. Z celého článku je patrné, že pisatel pouze upozornil na určité smýšlení, na cit lidí, že však neměl na mysli působiti na smýšlení nebo cit těchto lidí. Konstatuje prý v nejkrajnějším případě, že tu jest rozhodnutí, po případě porušiti zákon, nesnaží se však toto rozhodnutí vyvolati, jak vyžaduje pojem podněcování podle § 15 čís. 2 a 3 zák. na ochranu republiky. Stížnost nedoličuje však těmito vývody v pravdě dovolávaný důvod zmatečnosti po zákonu. Vykládá si svémocně obsah závadné stati a snaží se dospěti k závěrům příznivým, zapomínajíc, že jedině nalézací soud je podle zákona (§§ 258, 288 čís. 3 tr. ř.) oprávněn zjistiti a určití podle výsledků dokazování smysl, význam a směr myšlenkového projevu. Použiv tohoto práva soud zjistil, že v závadné stati se vybízí dělnictvo P-ské, by se účastnilo proletářského revolučního boje a by v něm použilo násilných prostředků odboje a násilné ozbrojené revoluce za účelem odstranění demokraticko-republikánského řádu a nastolení diktatury proletariátu, cíle to komunistické internacionály. Podle toho nezjišťuje soud pouhé konstatování ve smyslu stížnosti uváděném, nýbrž vybízení dělnictva k revolučnímu boji a k násilné ozbrojené revoluci za účelem dosažení vytčeného cíle. Oním zjištěním je však plně opodstatněn pojem podněcování, pod nímž podle ustálené judikatury sluší rozuměti protizákonné působení na vůli a jednání neurčitého počtu lidí v některém ze směrů v § 15 čís. 3 zák. na ochr. rep. výslovně naznačených, kterážto působení může se díti různým způsobem, přímo nebo nepřímo, ježto zákon v tomto ohledu nerozeznává. Pod zákon nespadá každá řeč o revoluci neb o možnosti revoluce, nýbrž jen taková, v níž se zračí snaha, by byl v jiných osobách vyvolán duševní stav nepřátelský právním statkům zákonem chráněným a v důsledku toho rozhodnutí, porušiti tyto statky. Vývody, co pisatel článku zamýšlel či nezamýšlel, vstupuje zmateční stížnost rovněž do oblasti jí nepřístupné, oblasti volného

hodnocení průvodů, náležitějšího podle zákona výhradně soudu nalézajícímu, a nelze proto k jejím vývodům míti zření.

Nepřípadná jest i výtká stížnosti, že soud opomenul mlčením subjektivní stránku závadného činu pisatelova. S hlediska přečinu zanedbání povinné péče zodpovědným redaktorem stačí zjištění, že jeho vinou byl uveřejněn v časopisu článek, v němž se k pokusu, násilím změnit ústavu republiky pokud jde o demokraticko-republikánskou formu státu podněcuje, vybízí. Stížnost namítá dále, že ani z pozastaveného článku ani z rozsudku není patrné, jak dospěl soud své stolice ku přesvědčení, že pisatel článku vybízí p-ské dělnictvo k násilné ozbrojené revoluci za účelem odstranění demokraticko-republikánského právního řádu a nastolení diktatury proletariátu. Stížnost neobstojí. Soud odůvodňuje napadený výrok dostatečně (§ 270 čís. 5 tr. ř.) poukazem na známý cíl komunistické internacionály, záležitosti v násilném převratu a revoluci a ve zřízení sovětové republiky, jejíž podstata spočívá v diktatuře proletariátu. Soud nestotožňuje nikterak kapitalistickou společnost s demokraticko-republikánskou formou státu a nezaměňuje formu státu s pojmem právní řád, naopak z jeho výroku, že se ve stati vybízí dělnictvo k násilné ozbrojené revoluci za účelem odstranění demokraticko-republikánského právního řádu a nastolení diktatury proletariátu, — a tento výrok o smyslu a směru článku je zjištěním skutkovým, — je nade vši pochybnost zřejmo, že útok je namířen proti platné demokraticko-republikánské formě státní. Pokud se zmateční stížnost ve příčině článku, uvedeného pod bodem b) rozsudečného výroku, pokouší obsah článku co do jeho smyslu a významu samostatně vykládati, jde zase jen o nepřijatelné brojení proti volnému uvažování soudu (§§ 258, 288 čís. 3 tr. ř.). Mínil-li stížnost, že onen článek je pouhou reprodukcí článku, který vyšel dne 1. listopadu 1914, tudíž na začátku světové války, kdy o ústavě Československé republiky neb o její formě nemohlo býti řeči, že článek ten je proto pouhým historickým materiálem a že jeho uveřejnění v pozastaveném časopise při oslavě výročí úmrtí Lenina nelze pokládati za výzvu, jak ji má soud na mysli, neuplatňuje tím okolnosti právně závažné. Rozsudek nezjišťuje, že závadný článek jest pouhou reprodukcí článku vyšedšího na počátku doby válečné. Leč, i kdyby tomu tak bylo, bylo by to bezvýznamno. Případně vyvrací již rozsudek tuto námítku poukazem na okolnost, že závadná místa byla otištěna v denníku strany komunistické, určené pro nejširší vrstvy čtenářstva ku propagování programu strany. Stížnost si neuvědomuje, že forma, v jaké se podněcování děje, může býti různá a že proto i předvádění historického materiálu může sloužiti tomu cíli, jde-li při tom o to, by vzbuzována byla v druhých touha a přání k následování naznačovaných podnětů, a by tím byli podněcováni k protizákonnému jednání. I když tehdejší pisatel článku nemohl míti na mysli Československou republiku, nevylučuje to, že ten, kdo článek dal reprodukovati, chtěl jeho obsahem podněcovati ve smyslu nezákonném. Ostatně bylo již zdůrazněno, že trestnost zanedbání povinné péče předpokládá jen, by obsah článku stělesňoval objektivně a nikoli též, zejména u obviněného redaktora, subjektivně skutkovou podstatu zločinu nebo přečinu. Na hořejší úvahy

sluší odkázati stížnost, pokud se snaží i ve příčině článku pod c) výroku dokázati, že i tu jde o čistě historický dokument, totiž poukazy na theorii Marxovu. Neboť způsobným prostředkem ke vzbuzení duševního stavu právnímu řádu nebezpečného jsou netoliko vlastní projevy a původní myšlenky pachatelovy, nýbrž jest jím i opakování myšlenek jinými osobami projevených. Prostředkem podněcování k násilné změně ústavy Čsl. republiky může tudíž býti i rozbor Marxovy theorie, jakmile se tím poukazuje k nutnosti nebo žádoucnosti takové státní formy, která by byla možnou jedině za současného zrušení platné formy demokraticko-republikánské, a k tomu, že tuto změnu nutno nebo dlužno provést prostředky násilnými (sb. n. s. čís. 2517). Důvod zmatečnosti čís. 9 a) § 281 tr. ř. není proto dán, pokud se týče po zákonu proveden. V důsledku hořejších úvah pozbývá půdy dovolávání se důvodu zmatečnosti čís. 4 § 281 tr. ř. z té příčiny, že zamítnut byl návrh obhájcův při hlavním přelíčení, by jako znalecký svědek slyšen byl historik pražské university o tom, že se v souzeném případě jedná o původní články Mikuláše Lenina a že jsou to díla historická. Neboť, i kdyby tomu tak skutečně bylo, nevylučuje to, že i prostředkem takových děl historických lze podněcovati ve smyslu § 15 čís. 3 zák. na ochr. rep. Zamítnutím onoho důkazního návrhu nebyl proto obžalovaný zkrácen ve svém právu na zákonnou obhajobu. V každém směru bezdůvodnou zmateční stížnost náleželo proto zavrhnouti.

Čís. 2932.

Výraz »skutečné násilné vztažení ruky« nemíní se v § 81 tr. zák. doslovně, nýbrž jest jím na rozdíl od násilí, pozůstávajícího v pouhé vyhrůžce, rozuměti každé násilí, směřující proti osobě vrchnostenského orgánu, má-li jím podle úmyslu pachatelova býti zmařeno nebo vynuceno úřední jednání; není třeba, by se násilí za všech okolností dotklo vrchnostenské osoby, nýbrž stačí každý útok na tělo vrchnostenské osoby, třebaže se minul cílem a se nezdařil; i nezdařený násilný útok na vrchnostenskou osobu není pouhým činem vedoucím ke skutečnému vykonání odporu, nýbrž již samým zprotivením se skutečným násilným vztažením ruky a proto činem dokonaným.

Jde o násilné vztažení ruky ve smyslu § 81 tr. zák., rozběhl-li se pachatel proti vrchnostenské osobě, by ji nárazem svého rychle se pohybujícího těla k zemi strhl a znemožnil tak její úřední výkon.

(Rozh. ze dne 15. října 1927, Zm I 469/27.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku krajského soudu v České Lípě ze dne 20. května 1927, jímž byl stěžovatel uznán vinným zločinem veřejného násilí podle § 81 tr. zák., mimo jiné z těchto